Overzicht Themagroepen 1973/1974

Inleiding

Ongeveer gelijktijdig met de verschijning van dit nummer van Groniek zullen in de koffiekamer lijsten worden opgehangen, waarop de eerstejaars studenten kunnen intekenen voor de door hen gekozen themagroepen. Omdat er wel eens een overgrote belangstelling voor bepaalde thema's zou kunnen bestaan, worden de intekenaren verzocht voor beide groepen een tweede keuze in te vullen. In alle vier kolommen hoeven zij enkel het nummer van de door hen gekozen groepen aan te geven.

Als vuistregel geldt dat niet twee groepen binnen dezelfde onderafdeling kunnen worden genomen. Dus geen twee thema's uit de Oude Geschiedenis, de Contemporaine Geschiedenis, de Sociaal-economische Geschiedenis enzovoort. Ook is het niet mogelijk twee onderwerpen uit de twintigste eeuw te combineren.

Mocht het zo uitkomen dat ook de tweede keuze overvol is, dan zal de commissie studieleiding met de student in kwestie in overleg treden. Als maximum inschrijvingsgetal geldt 20.

Omdat de themagroepen twee jaren lopen, zijn er binnen de meeste groepen al een aantal plaatsen bezet door aanstaande derde jaarsstudenten. Bij de onderwerpen is aangegeven hoe groot dit getal is; men kan dan voor zichzelf uitmaken hoeveel kans er is om in de bewuste themagroep te worden geplaatst.

Wat betreft de eisen die in de themagroepen aan de studenten worden gesteld, kan worden meegedeeld dat er te eniger tijd in het tweede en derde studiejaar een literatuurtentamen moet worden afgelegd in elke themagroep, handelend over een vijftiental boeken van omvang en kwaliteit, die de hele periode bestrijken waarover het thema handelt.

Verder maken de studenten in dezelfde periode een scriptie van ongeveer vijftien bladzijden, betrekking hebbend op een aspect van het thema en eveneens gebaseerd op de lectuur van een vijftiental boeken van niveau. Als de docent het nuttig oordeelt, kan een gedeelte van het tentamen in de vorm van een protentamen worden afgelegd.

Als regel worden de literatuurtentamens aan het einde van het tweede jaar afgelegd, terwijl de scripties in de loop van het derde jaar aan de orde komen. In verband met de aanvragen voor een beurs of een studietoelage is het van belang dat vóór de zomervakantie, zowel aan het eind van het tweede als aan het eind van het derde jaar, tenminste één cijfer bekend is. De studenten kunnen dit in onderling overleg met hun docenten regelen.

De student moet minimaal één referaat per jaar houden, maar dit kan, indien het in het kader van de themagroep past, ook in kleinere opdrachten worden verdeeld of vervangen worden door een groepsdiscussie naar aanleiding van door alle deelnemers bestudeerde literatuur.

Oude Geschiedenis

1. Onderwerp: Oost en West in de Klassieke Oudheid

Docente: Prof.dr. C.E. Visser

Het themacollege van de lopende cursus, dat Alexander en het Hellenisme heeft behandeld, zal worden voortgezet met het onderwerp: Rome in Oost en West. Doel is te komen tot inzicht in de invloeden die op Rome hebben gewerkt van de kant van de omringende volkeren in Europa en het Midden-Oosten, en na te gaan welke invloed Rome op hen heeft gehad.

Aantal deelnemers: 17

2. Onderwerp: Griekenland in de "klassieke tijd" (5de eeuw voor Christus)

Docente: Mevr. drs. J.F. Oudenaarden-Pol

De opzet is te komen tot een totaalbeeld van Griekenlands klassieke tijd. Nagegaan zal worden welke factoren het gezicht van het klassieke Griekenland hebben bepaald, vervolgens of en in hoeverre de verschillende aspecten van de beschaving uit deze periode (politiek, religieus, sociaal-economisch, filosofisch, literair en artistiek) op elkaar hebben ingewerkt, en tenslotte hoe de traditionele opvattingen en de nieuwe ideeën en stromingen omtrent staat en maatschappij elkaar verdragen hebben.

Aantal deelnemers: 0

Middeleeuwse Geschiedenis

3. Onderwerp: Oost en West in de Middeleeuwen

Docenten: Mevr. Dr. B. Ebels-Hoving en Prof.dr. A.G. Jongkees

Over het programma voor het volgende jaar zijn geen gegevens binnengekomen. Informatie bij deelnemers is in dit verband aan te bevelen. Zie ook Groniek 17/18.

Aantal deelnemers: 9

4. Onderwerp: Het Angevijnse Rijk.

Docenten: Prof.dr. A.G. Jongkees en Drs. F. Bakker

De Themagroep 1066 heeft het afgelopen jaar het punt bereikt waarop Willem de Veroveraar, na de stoot te hebben gegeven voor de tot standkoming van het Domesday Book, "in de geur niet bepaald van heiligheid" begraven is.
Om diegenen die alleen de tweede helft van de themagroep gevolgd hebben, niet weer een half thema voor te schotelen, is besloten om 1066 voort te zetten, zij het onder een andere naam nl. "Het Angevijnse Rijk".
In het jaar 1973-1974 zal vooral de periode "From Domesday Book to Magna Charta" bestudeerd worden. Strikt genomen valt het tijdvak van 1087 tot 1154 buiten het onderwerp maar het zou dwaas zijn deze jaren buiten beschouwing te laten.
Het aantrekkelijke van een onderwerp als het onderhavige is dat verschillende aspecten kunnen worden belicht: politieke, administratieve, kerkelijke, culturele en sociale; dat het genre van de biografie ter sprake kan komen bij de behandeling van de koningen e.a.; dat de internationale verhoudingen voor een goed begrip niet verwaarloosd mogen worden.
Aanbevolen wordt de betreffende hoofdstukken uit G.O. Sayles. The medieval foundations of England, (London, 1948) (o.a.) te bestuderen.

Aantal deelnemers: 5

5. Onderwerp: De Twaalfde-eeuwse renaissance.

Docenten: Mevr. drs. A. Mulder-Bakker en Prof.dr. L.J. Engels

Gedurende de cursussen 1973/1974 en 1974/1975 zal weer een themagroep worden gehouden rond het onderwerp 'De renaissance van de twaalfde eeuw',
Dit onderwerp werd gekozen om onder meer de volgende redenen:
- de 'twaalfde eeuw' is één van de grote scheppende perioden uit de europese geschiedenis
- zij vormt een centraal tijdperk in de middeleeuwen en biedt bij uitstek de mogelijkheid tot 'uitstapjes' zowel naar vroeger tijden (de fundamenten) als naar volgende eeuwen (uitblik)
- de 'renaissance' bestrijkt vele terreinen der geschiedenis en geografisch gezien allerlei gebieden - om iets te noemen: de sociaal-economische sector (demografische ontwikkeling, opkomst van handel en nijverheid, opbloei van de steden), de politieke constitutionele geschiedenis (uitbouw van de koninkrijken

frankrijk en engeland, de ontwikkelingen in het duitse rijk, italie), de hoge vlucht van kultuur en wetenschap (bouw- en beeldende kunst, literatuur in latijn en volkstalen, wijsbegeerte, theologie, recht) de opkomende universiteiten), de godsdienstige sector (o.a. nieuwe orden en volksbewegingen).
- voorzover de informatie uit latijnse bronnen geput moet worden is er het voordeel, dat de belangrijkste documenten in vertalingen beschikbaar zijn.

De docenten stellen voor om in het eerste cursusjaar de 'eerste generatie' tezamen met de voorgeschiedenis te behandelen. In het tweede jaar komt dan de 'tweede generatie' met een uitblik naar latere tijd aan de orde. Voor wat betreft de keuze van deelonderwerpen zal geput worden uit de ervaring opgedaan tijdens de eerste cyclus van het thema.
Opdat alle deelnemers vanaf het begin met enige kennis van zaken kunnen meedoen, wordt aan het begin van de cursus een protentamen afgenomen aan de hand van R.W. Southern, 'The making of the Middle Ages' (meerdere uitgaven, waaronder Aula).

Aantal deelnemers: 8

6. Onderwerp: Armoede in de late middeleeuwen

Docenten: Mevr. Dr. J. Kossmann-Putto en Dr. H.P.H. Jansen

Het onderwerp is sociaal-economisch van inspiratie en bepaalt zich voornamelijk tot het leven van de vertegenwoordigers der lagere agrarische en stedelijke klassen. Dit houdt in dat hun culturele en religieuze uitingen wel ter sprake komen, maar zoveel mogelijk in het licht van hun maatschappelijke betekenis. Het onderzoek zou o.a. meer inzicht kunnen geven in hoeverre in deze eeuwen de lagere klassen een ontwikkeling hebben doorgemaakt die hen straks de Reformatie, de moderne nationale staat, de geest van het kapitalisme en de mechanisering van het wereldbeeld laat aanvaarden.
Na inleiding van Mevrouw Kossmann over de stedelijke klassen in de late middeleeuwen en van H. Jansen over de laat-middeleeuwse economische malaise en over de verhoudingen ten plattenlande in dezelfde tijd, komen de volgende onderwerpen onder meer ter sprake: karakter, omvang en gevolgen van de vijftiende-eeuwse crises, de demografischeontwikkeling, de Zwarte Dood en zijn gevolgen, het probleem der verlaten landerijen en dorpen, gildenorganisatie vooral gezien als verdediging van de meesters tegenover de loonarbeiders, het belastingstelsel en de laagstbetalenden, de organisatie en de plaats van de liefdadigheid in het sociale leven met Tafels van de H.Geest, hofjessysteem en kloostergemeenschappen als armenhuizen, epidemieën en hongersnoden, oorlog, onveiligheid en banditisme, stedelijke verzetsbewegingen en boerenopstanden, ketterijen en religieuze bewegingen als maatschappelijke uitingen, de weerslag van dood en ellende in de kunst, de voeding. Hierbij wordt steeds gedacht binnen een algemeen Europees kader. Al deze onderwerpen zullen op de traditionele wijze behandeld worden in referaten door studenten.
Het themacollege staat onder leiding van H.P.H. Jansen. Mevr.Dr. J. Kossmann-Putto zal bij de opzet en de voorbereiding van referaten steun en advies geven, maar zij zal niet bij alle bijeenkomsten van de themagroep aanwezig kunnen zijn.
Vóór 1 januari 1974 moet een voortentamen worden afgelegd over de inhoud van J. Heers, "L'occident aux XIVe et XVe siècles. Aspects économiques et sociaux". Nouvelle, Clio XXIII. Parijs 1963 (verschillende herdrukken) prijs 30 NF. (= f 24,-)

Aantal deelnemers: 19

Nieuwe Geschiedenis

7. Onderwerp: Typen van reformatie in de zestiende eeuw

Docenten: Dr. A.F. Mellink en Drs. F. Postma

Bij de keuze van dit onderwerp wordt de Reformatie als centraal probleem van de geschiedenis der zestiende eeuw gesteld en worden dan behalve de gods-

dienstige en kerkelijke aspecten ook de staatkundige en maatschappelijke werkingen ervan onder ogen gezien. Het is een zeer algemeen thema, waaronder niet alleen de opeenvolgende fasen van de Protestantse Hervorming (Luthers, Zwingliaans-evangelisch, Anabaptistisch, Calvinistisch), maar ook de humanistische (Erasmiaanse) en Rooms-katholieke hervormingsbewegingen vallen. De onderlinge verhouding van deze categorieën is daarbij een vraagstuk op zich zelf.
De verschijnselen der Hervorming zijn weliswaar in bepaalde toonaangevende centra te lokaliseren, maar de opgewekte bewegingen stralen uit tot in de verste uithoeken van Europa. Van belang zijn voorts de vragen in hoeverre de verschillende Hervormingstypen de ontwikkeling van het kapitalisme hebben begunstigd of geremd en welke bijdrage in positieve of negatieve zin zij hebben geleverd aan het verzet tegen de gevestigde politiek-kerkelijke machten en aan de vorming van de moderne Europese staten. Vele van de genoemde vraagstukken zijn aan de hand van de geschiedenis der Nederlanden als spiegel der Europese geschiedenis in deze eeuw goed te bestuderen. Het onderwerp zou in een tweede cursusjaar uitgestrekt kunnen worden tot de eerste helft der zeventiende eeuw.
Literatuur:
H.G. Koenigsberger en G.L. Mosse, 'Europe in the sixteenth century'. 1968
R.H. Bainton, 'The reformation of the sixteenth century'.
R. Stupperich, 'Geschichte der Reformation'. 1967

Aantal deelnemers: 0

8. Onderwerp: Opstandigheid in de Zeventiende Eeuw

Docenten: Dr. A.F. Mellink en Drs. F. Postma

Na de behandeling van revoluties in de zestiende eeuw komen thans een reeks nieuwe revoluties in het gezichtsveld. De structurele crisisverschijnselen in de West-Europese samenleving van de tijd van Richelieu en de dertigjarige oorlog, de positie daarin van de Nederlandse Republiek zijn de vragen die hierbij zullen rijzen. Een geheel eigen complex problemen brengt de puriteinse revolutie in Engeland mee. De gelegenheid tot het maken van vergelijkingen met de Nederlandse Opstand zal zich hierbij voordoen en de speciale verschijningsvormen van sectarisme zullen bijzondere aandacht vragen.
Wensen van de deelnemers ten aanzien van het programma van de groep zullen uiteraard in onderling overleg gehonoreerd kunnen worden zoals gebruikelijk.
Literatuur:
Crisis in Europe 1560-1660. Essays from Past and Present (1965)
ed. by Trevor Aston.

Aantal deelnemers: 19

9. Onderwerp: Europese expansie in Azië 16e - 18e eeuw

Docent: Drs. H.K. s'Jacob

Aan de hand van gedrukte bronnen (reisjournalen, verslagen, rapporten, brieven) zal nagegaan worden hoeveel kennis de Europeanen over de Aziatische samenleving vergaarden en hoe zij op die samenleving reageerden. Er zal ook aandacht besteed worden aan de reactie van de Aziaten op de daden van de Europeanen. Om deze onderwerpen te bestuderen moet van bepaalde streken de sociale structuur geanalyseerd worden.

Aantal deelnemers: 15

Nieuwste Geschiedenis

10. Onderwerp: Politieke theorieën in de negentiende eeuw

Docenten: Prof.dr. E.H. Kossmann en Dr. F.L. van Holthoon

In de cursus 1973/74 zal de negentiende eeuw aan de orde komen. Ruwweg delen wij de stof op de volgende wijze in. Eerste trimester: het liberalisme; tweede trimester; het socialisme; derde trimester: het conservatisme en de confessionele partijen.
Meer dan in 1972-73 zullen wij trachten de denkbeelden te plaatsen in de concrete sociale en politieke situatie. Problemen van staatsregeling, partijvorming ed. moeten binnen ons kader worden gebracht. Daarvoor is vereist dat de studenten een aantal werken degelijk bestuderen zodat zij beschikken over de kennis die vruchtbare discussie mogelijk maakt. Wij adviseren hun daarom met klem de volgende werken voor en tijdens de colleges intensief te gebruiken.
Eugene N. Anderson & Pauline R. Anderson, Political Institutions and Social Change in Continental Europe in the Nineteenth Century (Berkeley, 1967)
John Bowle, Politics and Opinion in the Nineteenth Century. An Historical Introduction (London 1954; herdrukt).
H. Stuart Hughes, Consciousness and Society: The Reorientation of European Social Thought, 1890-1930 (Vintage ed., 1963).
J.J. de Jong, Politieke organisatie in West-Europa na 1800 ('s-Gravenhage, 1951).
George H. Sabine, A History of Political Theory (London, 1937; vele malen herdrukt).
Walter Theimer, Geschichte der politischen Ideen (Bern, 1955).

Men moet er rekening mee houden dat elke week enkele tientallen bladzijden lectuur worden opgegeven die door alle deelnemers bestudeerd moeten worden. Bovendien wijzen we er met klem op dat niemand, behalve in gevallen van force majeure en na duidelijke en tijdige kennisgeving, kan worden ontslagen van de plicht de colleges bij te wonen.

Gedurende het eerste semester zullen wij na enkele algemene inleidingen de volgende onderwerpen bestuderen:
1. Het vroege Franse liberalisme van Benjamin Constant en anderen.
2. De invloed van de economen op het liberalisme (Adam Smith en J.B. Say).
3. Het 'doctrinaire' liberalisme.
4. Het Nederlandse liberalisme tot en met Thorbecke.
5. Het utilitarisme en John Stuart Mill.
6. Tocqueville.
7. Het katheder-socialisme, links-liberalisme enz.
8. Het Franse radicalisme.

Als algemene inleiding tot het onderwerp kan worden gebruikt:
Guido de Ruggiero, The History of European Liberalisme (ver. door R.G.Collingwood, Oxford, 1927, herdrukt in de Beacon Press, Boston, 1959).

Aantal deelnemers: 6

11. Onderwerp: De crisis van de Nederlandse staat, 1760-1815

Docent: Drs. M.G. Buist

De Geschiedenis van Nederland in de tweede helft van de achttiende eeuw kan niet goed worden verkend zonder polshoogte te nemen van de ontwikkelingen in andere landen. Gedachten over vernieuwingen van het staatkundig en economisch bestel van de Republiek werden gevoed door theorieën van elders, maar kregen toch hun eigen, specifieke Nederlandse kleur en bleken soms origineel in hun verdere ontwikkeling. In de verhouding Patriotten-Prinsgezinden zal aandacht moeten worden besteed aan het anti-monarchale als Nederlandse staatstraditie. Bij de behandeling van de Patriotten zullen sociale achtergronden

moeten worden behandeld, ook in het licht van het meer algemene probleem van de verhouding van de leidende laag tot de laag die maatschappelijk gezien daar net onder zit. Ook zal moeten worden onderzocht of het begrip "proletariaat" in de toenmalige Nederlandse verhoudingen historisch zinvol kan worden gehanteerd. Vanzelfsprekend zullen de revolutiefactoren die in Nederland meespeelden, ook op hun werkzaamheid in andere landen moeten worden getoetst. Palmer's "Age of Democratic Revolution" zal onder de loupe moeten worden genomen, samen met de kritiek die daarop is geleverd. Dit boek geeft dan een goede gelegenheid om allerlei revoluties en contra-revoluties, zowel in Europa als Amerika, nader te bestuderen.
Wat betreft de Franse Revolutie zal er kennis moeten worden genomen van een veelheid van theorieën en benaderingswijzen, waarbij zeker de jongere marxistische historici, met hun aandacht voor de sansculotterie en alles wat daarmee samenhangt, niet mogen worden vergeten.
In Nederland zal tenslotte ook naar de toekomst moeten worden gekeken, met de vraagstelling: wat droegen Patriotten en Bataven aan ideeën bij die later in de negentiende eeuw verder uitgewerkt zouden worden. Behalve de geijkte literatuur zal daarbij ook de prikkelende, verzet oproepende maar daardoor inspirerende dissertatie van de Wit aan de orde komen over de strijd tussen aristocratie en democratie.
Op economisch gebied zal aandacht moeten worden besteed aan de contractie- en stagnatieverschijnselen, die de Nederlandse economie kenmerkten, waarbij ook begrippen als "renteniersmentaliteit", "slapend kapitaal" en "uitgestelde take-off" aan de orde zullen komen.

De deelnemers aan deze themagroep zullen het jaar daarop overgaan naar de groep van Drs. C.A. Tamse. In verband hiermee zal de normale literatuurlijst voor dit ene jaar tot de helft worden teruggebracht. Het staat de deelnemers vrij om te beslissen of zij hun scriptie in de periode van deze themagroep of in die van Drs. Tamse zullen maken.

Literatuur:

L.J. Rogier, Eenheid en scheiding (Aula-boek 367)
Hoofdstuk VI en VII
E.H. Kossmann, The Crisis of the Dutch State 1780-1813: Nationalism, Federalism, Unitarism".
in: J.S. Bromley en E.H. Kossmann ed., Britain and the Netherlands, Vol IV, Metropolis, Dominion and Province, Papers delivered to the Fourth Anglo-Dutch Historical Conference.
Algemene Geschiedenis der Nederlanden, VIII (Utrecht, 1955), Hoofdstuk V,VI,IX.
C.H.E. de Wit, De strijd tussen arsitocratie en democratie in Nederland, 1780-1848. (Heerlen, 1965)
D. Ogg, Europe of the Ancien Régime, 1715-1783. Fontana History of Europe. (London, 1967)
G. Rudé, "Revolutionary Europe, Fontana History of Europe (London, 1967)

Aantal deelnemers: 0

12. Onderwerp: De crisis van de Nederlandse staat (1815-1870)

Docent: Drs. C.A. Tamse

De negentiende eeuw bracht o.a. de emancipatie van verschillende sociale en godsdienstige groepen, vestigde een industriële samenleving en koncipieerde politieke ideeën en instellingen die ook in de daarop volgende eeuw van belang bleken te zijn. Het ligt voor de hand dat veel nieuwe ontwikkelingen op politiek, sociaal, ekonomisch en religieus gebied zich in Europa al aandienden in de periode 1815-1870.
Deze ontwikkelingen manifesteerden zich in de Nederlandse geschiedenis op een bizondere wijze; daarom is de zogeheten 'vaderlandse' geschiedenis een interessante variant op verschillende boeiende algemene thema's. Haar aktuali-

teit blijkt bijvoorbeeld uit de vaak opgemerkte parallel tussen de achteruitgang van Nederland's positie in de negentiende eeuwse wereld en de neergang van voormalige grote mogendheden tegenwoordig. Voordat Nederland in 1848 berustte in zijn positie als klein land, maakte het buitenlandspolitieke denken een tijd van moeizame heroriëntatie door. Na dat keerpunt diende op ekonomisch, sociaal, kultureel en intellektueel gebied nog aansluiting gevonden te worden op de algemene Europese ontwikkelingen, voordat stagnatie en achterstand overwonnen waren.

Het is de bedoeling dat verschillende onderwerpen uit de Nederlandse geschiedenis van relief worden voorzien door een behandeling van korresponderende gebieden uit de algemene geschiedenis: de "revoluties" van 1813, 1830, 1848, de konstitutionele ontwikkelingen en de positie van de Kroon, de liberale ideeën en hun uitwerking, de positie van kleine landen tijdens internationale krises etc.

Aantal deelnemers: 11

13. Onderwerp: Linkse en rechtse revoluties in de twintigste eeuw: De Russische Revolutie

Docent: Drs. B. Naarden

Over het programma voor het volgende jaar zijn geen gegevens binnengekomen. Informatie bij deelnemers is ook hier aan te bevelen.

Aantal deelnemers: 12

14. Onderwerp: Linkse en rechtse revoluties in de twintigste eeuw: De Nazi Revolutie

Docent: Drs. G. Taal

De themagroep 'Nazirevolutie', die wat ruimer geïnterpreteerd wordt in 'Rechtse' Revoluties in het Interbellum, zal zich in de universitaire cursus 1973/74 bezighouden met de ontwikkeling binnen Duitsland in de jaren 1933/39, maar ook met de buitenlandse politiek van het 'Derde Rijk' en de ontwikkeling van fascistische bewegingen in andere landen, zoals Italië, Spanje, Frankrijk etc. In october zullen enige algemene inleidingen tot het onderwerp worden gehouden, waarbij de in het afgelopen jaar behandelde voorgeschiedenis aan de orde zal komen.
In de eerste bijeenkomst zal gesproken worden over de aanpak en de verdeling der werkzaamheden; het resultaat van de evaluatiebijeenkomst van het afgelopen jaar zal daarbij ter spraké komen.
De deelnemers zullen een referaat moeten houden; aanwezigheid behoudens force majeure wordt van hen verwacht. Aan de nieuwe deelnemers wordt dringend aangeraden tevoren de volgende boeken aan te schaffen:
Helga Grebing, Der Nationalsozialismus. Ursprung und Wesen. (Günter Olzog Verlag, München-Wien) ca. f 5,—
F.L. Carsten, Der Aufstieg des Faschismus in Europa. (Europäische Verlagsanstalt, Frankfurt am Main) DM 16,80 of de Engelse uitgave:
The Rise of Fascism. (Methuen & co.Ltd., London) University Paperbacks. 80 p.
Der Nationalsozialismus. Dokumente 1933-1945. herausgegeben von Walther Hofer. (Fischer Bücherei)

Van de deelnemers wordt verwacht, dat zij zich de kennis, die deze boeken bevatten, voor of direct na het begin van de cursus 1973/74 zullen eigen maken. De nieuwe deelnemers aan het thema zullen dit slechts één jaar volgen; daarna gaan zij over naar het thema 'Russische revolutie'. De nieuwe deelnemers aan laatstgenoemd thema zullen in 1974/75 het themacollege over de Nazi-revolutie volgen. De keuze, uit welk der beide thema's het scriptieonderwerp zal worden gekozen, is aan de deelnemers. Het literatuurtentamen zal t.z.t. door de heren Naarden en Taal gezamenlijk worden afgenomen.

Aantal deelnemers: 10

Contemporaine Geschiedenis

15. Onderwerp: Het Midden Oosten sedert 1945

Docent: Drs. L. Sütö

Met de ontwikkelingen in het Midden Oosten sedert 1945 heeft zich gedurende het afgelopen jaar een themagroep beziggehouden. In dit jaar zijn een aantal oorzaken bestudeerd die de huidige ontwikkelingen sterk beïnvloed hebben zoals de divergerende krachten aanwezig in het nationalisme van de diverse medespelende landen, de invloed van de ideologiëen en de gevolgen van het beleid t.a.v. het Midden Oosten van de grote mogendheden.
In het komend jaar zal deze studie vervolgd worden. Jaar van uitgang zal daarbij 1956 zijn. Vanaf dit jaar zal aandacht besteed worden aan het politiek-economische stelsel van de betrokken gebieden in het Midden Oosten, aan de inwerking van de grote mogendheden op de conflict-situatie in de regio, en aan de bemiddelingspogingen van de V.N. in het totaal van de conflict-situatie.
De diverse elementen van dit complexe thema zullen ondergebracht worden in discussiepunten. De discussiepunten zullen uitgediept worden aan de hand van gerichte literatuurlijsten. Het ligt in de bedoeling dat de studenten zich aan de hand van deze literatuur iedere week op de betrokken problemen blijven inlezen. Van deze individuele studie wordt iedere week verslag uitgebracht in de gehele groep. Het is mogelijk dat de groep op bepaalde thema's dieper ingaat en daarvan eventueel schriftelijk rapport uitbrengt.

Aantal deelnemers: 17

16. Onderwerp: De Navo en het Warschau-Pact

Docent: Drs. L. Sütö

Ook de themagroep NAVO-Warschau-Pact zal volgend jaar gecontinueerd worden. In het afgelopen jaar is enig inzicht verworven in de algemene Oost-West relaties sedert 1945 en in het ontstaan en ontwikkeling van de beide betrokken bondgenootschappen. Het ligt in de bedoeling in het komend jaar specifieke aspecten uit de relaties tussen beide bondgenootschappen meer thematisch te bestuderen. Hierbij kunnen aan de orde komen: ideologische spanningen, politiek-economische tegenstellingen, de rol van het "militair industrieel complex" in beide allianties, de samenhang van het bestaan van de allianties met de bewapeningswedloop, alsmede vragen betreffende de Europese veiligheid, evenwichtige wederzijdse troepenvermindering en eventuele andere onderwerpen. De door de groep geselecteerde onderwerpen zullen in hun vraagstelling nader uitgewerkt worden in discussiepuntenlijsten. De bestudering van de problematiek zal geschieden op basis van gerichte literatuurlijsten op grond waarvan iedere deelnemer-student elke week een leesportie op zich dien te nemen en daarvan verslag uit te brengen in de gehele groep. Indien gewenst kunnen bepaalde aspecten schriftelijk uitgewerkt worden en in dossiervorm ten dienste komen te staan aan de deelnemers.

Aantal deelnemers: 19

17. Onderwerp: Dekolonisatie en ontwikkelingen in Zwart-Afrika sedert 1945

Docenten: Drs. L. Sütö en Drs. C.L. Baljé

Aan dit onderwerp zal volgend jaar een nieuwe themagroep kunnen gaan werken. Na een korte inleiding ligt het in de bedoeling een studie te maken van de dekolonisatie als geheel in Zwart-Afrika en van een aantal betrokken landen in het bijzonder. Vervolgens zal in de vorm van een overzicht worden ingegaan op de problemen en ontwikkelingen waarmee dit gebied sedertdien te maken heeft gehad. Het zal er daarbij dus om gaan kennis te verwerven van een groot aantal feitelijkheden die later de context kunnen vormen voor de studie van specifieke

aspecten. Daarbij zal er naar gestreefd worden de problematiek vanuit Afrika te bezien. D.w.z. dat ook aandacht zal worden besteed aan de cultuur-historische achtergronden van dit gebied. De elementen die nodig zijn voor het verkrijgen van het bedoelde overzicht zullen neergelegd worden in discussiepuntenlijsten. Aan de hand van deze discussiepunten zullen literatuurlijsten worden opgesteld. Wekelijks zullen de deelnemende studenten de zorg krijgen voor een portie uit dergelijke literatuurlijsten en verslag uitbrengen aan de groep. Naast de mogelijkheid dat iedere student zijn kennis over het betrokken onderwerp elke week via eigen literatuur kan verdiepen, is het de opzet dat de studenten in discussievorm de discussiepunten bespreken uitgaande van de hen toegedeelde literatuur.
Hiermee wordt tevens de gelegenheid geschapen te leren werken in groepsverband en wordt de mondelinge vaardigheid in rapporteren en discussiëren van de deelnemers bevorderd.
Op grond van de in het eerste jaar verworven kennis kunnen voor het tweede jaar in overleg specifieke aspecten geselecteerd worden die dan door de groep bestudeerd kunnen worden.

Aantal deelnemers: 2

Sociaal-economische Geschiedenis

18. Onderwerp: Economische groei en productinnovatie: "Made in America"

Docent: Prof.dr. H. Baudet

Toelichting: Gedurende de twee jaren 1971/2 en 1972/3 waren een aantal onderwerpen aan de orde binnen het algemene thema "Conjunctuur en economische groei". Gedurende tenminste de twee volgende jaren zullen onderwerpen gekozen worden binnen het grote thema "Economische groei en productinnovatie".

"Made in America" heeft betrekking op verwachtingen en werkelijkheid omtrent de Amerikaanse economie in het algemeen en de Amerikaanse productiviteit in het byzonder, zoals die zich vooral in Europa ontwikkelden sedert het midden van de 18e eeuw en tot het midden van de 20e.
Bij de theorieën der economisten, de filosofieën en observaties van Europese schrijvers, al of niet de op grond van eigen waarnemingen ter plaatse, voegde zich in de 19e eeuw de realiteit van de geleidelijk toenemende stroom van Amerikaanse producten naar Europa. Tegen het einde van de 19e eeuw nam het industriële product in die stroom een steeds opvallender plaats in. Consequenties daarvan werden manifest niet alleen op de Europese markt maar ook in bepaalde aspecten van de Europese levenswijze.
Als "land van onbeperkte mogelijkheden" begonnen de Verenigde Staten, daarbij, meer en meer aan Europa een beeld voor te houden van efficiënte economische organisatie en capaciteit en van daarop aansluitend productbeleid. In het doorlopende proces van productontwikkeling en productinnovatie namen, in de 20e eeuw, de Verenigde Staten resoluut de leiding.
In de opkomende belangstelling, theoretische en practisch, voor economische groei wordt het productbeleid een der centrale gezichtspunten. "Amerika" wordt daarmee, eens te meer, een speciaal referentiepunt voor economische analyse.

Aantal deelnemers: 14

19. Onderwerp: Urbanisatie en Industrialisatie

Docent: Drs. P. Kooy

De kernvraag is gedurende het afgelopen jaar geweest: Welke relatie bestaat er tussen urbanisatie en industrialisatie ten tijde van een industriële revolutie?
Het bleek heel moeilijk deze vraag bevredigend te beantwoorden: In de gangbare litteratuur over de industriële revoluties in West-Europa fungeert de urbanisatie meestal als een gegeven grootheid, die geen verdere verklaring

behoeft en die impliciet gezien wordt als een automatisch gevolg van bevolkingsgroei en/of industrialisatie. Wel wordt voor Engeland de groei van steden dikwijls verklaard vanuit de "enclosure"-beweging maar ook dit bleek geen bevredigende verklaring.
Het was dus allereerst zaak het verschijnsel urbanisatie centraal te stellen. Daarbij is de urbanisatie beschouwd als een maatschappelijk veranderingsproces en beurtelings bestudeerd vanuit een economische, sociale en culturele optiek.
Deze bestudering heeft zijn weerslag gevonden in een aantal rapporten, die basisinformatie verschaffen en die op hun beurt weer punten benadrukken, die het komende jaar aandacht behoeven.
Enkele van deze punten zijn:

1. Een vergelijking van urbanisatiepatronen in West-Europa, de V.S. en de derde wereld. Met daarbij speciale aandacht voor de vraag:
2. Waarom en hoe groeien steden?
3. Een vergelijking van de benadering van urbanisatie door de leden van de "Ecole des Annales", de beoefenaren van "Urban history" en van "New Urban history".
4. Verdere kennismaking met het onderzoek naar stedelijke sociale structuren en stratificatie.
5. Een beschouwing van de veranderende positie van de stedelijke besturen in de tijd.

Een coherent programma zal na de evaluatie in juni worden opgesteld.

Aantal deelnemers: 17

20. Onderwerp: Ekonometrische Geschiedenis

Docent: Drs. J.W. Drukker

De ekonometrische geschiedenis of New Economic History is een nieuwe methode van beoefening der ekonomische geschiedenis die ongeveer vijftien jaar geleden ontstond in de Verenigde Staten en zich sindsdien heeft weten te klasseren als één van de "hot topics in economic history". Het betreft hier een poging om het ekonomisch-historisch onderzoek een formeel-analytisch kader te verschaffen, dat ontleend wordt aan de recente, model-gerichte en kwantitatief georiënteerde ontwikkelingen in de maatschappijwetenschappen, waarbij de theoretische ekonomie en de statistiek tot nu toe het leeuwendeel van de methodologische fundering van deze nieuwe tak van geschiedbeoefening hebben geleverd, terwijl de sociologie en de demografie vooral de laatste tijd wat meer aandacht hebben gekregen van de "new economic historians".

De opzet van deze themagroep zal ongeveer als volgt zijn:
I. methodologische inleiding.
Hierin zullen wij proberen om ons een voorstelling te maken van de analytische methode waarvan de ekonomische geschiedenis zich traditioneel heeft bediend, welke bezwaren de new economic history hier tegen heeft geformuleerd en welk alternatief zij pretendeert te kunnen verschaffen.

II. een kennismaking met enkele ekonometrisch-historische case-studies.
Een aantal ekonometrisch-historische studies zullen ons in dit gedeelte van de themagroep als leidraad dienen om na te gaan of het formeel-analytisch kader dat de new economic history aan de ekonomische geschiedenis pretendeert te kunnen verschaffen, inderdaad de "Verlichting" in methodologische zin verschaft, die haar voorstanders haar toe plegen te schrijven.

III. Integratie of desintegratie?
De vraag die zich gedurende de loop van het jaar waarschijnlijk steeds klemmender zal gaan voordoen is uiteraard: "Sluiten traditionele ekonomische geschiedenis en de new economic history elkaar uit of vullen zij elkaar juist aan?" Het lijkt me dat het beantwoorden van deze vraag de deelnemers aan de

themagroep de mogelijkheid biedt om een eigen standpunt te bepalen ten aanzien van deze nieuwe stroming in de ekonomische geschiedenis.

Door het speciale karakter van het onderwerp van deze themagroep lijkt me een waarschuwing vooraf, teneinde eventuele teleurstellingen te voorkomen, niet overbodig. Het is namelijk niet te vermijden dat tijdens de bijeenkomsten van de themagroep artikelen zullen worden behandeld, die een redelijke kennis van de wiskunde veronderstellen. Dit impliceert dat studenten die geen B-opleiding hebben genoten op de Middelbare School, er niet tegen op zullen moeten zien om zelfstandig hun wiskunde "bij te spijkeren" tot het niveau H.B.S.-B / Gymnasium-B, willen zij aan de themagroep met vrucht kunnen deelnemen. Om dezelfde reden valt het sterk te adviseren om het deelnemen aan deze themagroep te kombineren met de bijvakken ekonomie en/of statistiek voor het kandidaatsexamen.

Nadere informatie over deze themagroep kan te allen tijde bij de docent worden ingewonnen

Aantal deelnemers: 0

Red.:

Om technische redenen wordt de rubriek van Wessel Evert Krul tot het volgende nummer uitgesteld.